

ניטלה הכבד, ונשתייר הימנח בזית.

המסס ובית הכוסות שניקבו זה לתוך זה, במקום שדפנותיהם מהודקים זה לזה, ובנקב שביניהם נשפך האוכל מאחד לשני, אך אינו יוצא לחלל הבהמה.

ניטל הטחול.

ניטלו הכליות.

ניטל לחי התחתון.

ניטלה האם הרחם שלה.

וחרוטה, צמקה הריאה בידי שמים. כגון ששמעה קול רעם, והצטמקה ריאתה כחריות של דקל.

הגלודה, בהמה שניטל עורה מעליה (65) —

רבי מאיר מכשיר, (66) וחכמים פוסלין.

גמרא:

כל מקום שנאמר "אלו", מיעוטא הוא, ומשמע, "אלו" ותו לא! (67)

אתמר: רבי יוחנן אמר: הא דשנינו בריש פירקין "אלו טרפות", דוקא הן, ולא אחרות.

ורבי שמעון בן לקיש אמר: הא דשנינו הכא "אלו כשרות", דוקא אלו, ולא אחרות!

כמאי קא מיפלגי? — בדרב מתנא.

דאמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא [ראה ציור בספר שיחת חולין] דשף שזז מדוכתיה, ממקומו, הרי זה טרפה.

רבי יוחנן אמר "אלו טרפות" דוקא. הילכך, תנא שנה התנא במשנתנו טרפות, ותנא גם "זה הכלל", להביא גם דברים שלא שנה אותם ב"אלו טרפות", אך הם נכללים בכלל הזה.

וחזייה, ראה התנא של משנתנו, לדרב ב-ב מתנא [את מה שאמר רב מתנא, בוקא דאטמא דשף מדוכתיה הוא טרפה], דאתיא גם הוא ב"זה הכלל". דהיינו, שהיינו אומרים שגם הוא נכלל ב"זה הכלל", והוא טריפה, כדברי רב מתנא. ולכן מיטו התנא באומרו את המיעוט "אלו טרפות".

ומבאר הגמרא: מאי טעמא היינו כוללים את המקרה של רב מתנא ב"זה הכלל" של המשנה [אילולי המיעוט]? משום דדמיא

ובתוספתא פרק ג שנינו: איזוהי הגלודה, כל שהפשיט את העור ולא שייר בו כדי להעלות ארוכה. והרמב"ם בהלכות שחיטה [ט ז] כתב, בין שנקרע העור בידי אדם בין על ידי חולי, או שהשלג הכה אותה והופשט עורה.

66. ולמסקנת הגמרא חזר בו רבי מאיר.

סוברים שאם נחסרה הגולגולת בשיעור גדול הרי היא טריפה, אפילו אם לא ניקב המח [רש"י נד ב ד"ה כסלע, תוס' ושאר הראשונים]. וכתב רבינו ירוחם [נתיב טו אות ג] שאף על פי שאנו רואים שיש בני אדם שחסרה גולגולתם ביותר מטפח ובכל זאת הם חיים, אין לנו בטריפות אלא מה שמנו חכמים.

65. כגון מחמת שחין או מחמת מכה. רש"י.

67. רש"י

אמר זעירי: אתון, דלא מיתחמי שלא נראה לכוון שיעורא של איסור האיטלקי מימכם - שיעוריה בדינרא קורדינאה, מהרי ארט, שאותו היו מכירים.

והוי היקפו כפשיטא זוטרת, כפרוטה קטנה, ומשתכחא ביני פשיטי, והוא מצוי בין הפרוטות דפומבדיתא.

אמר רבי חנא פתוראה, שהיה שולחני, והיו לפניו מטבעות הרבה, והוא היה משתכר בממון שהפקידו בידו אנשים אחרים, לסחור בהם ולקבל מחצית הרווח: עילא מינאי, מעלי הוח קאי בר נפחא, ובעא מיני וביקש ממני דינרא קורדינאה כדי לשערי ביה טריפתא.

ובעי למיקם מקמיה דבר נפחא, ולא שבקני! אמר לי: שב בני, שב! כי אין בעלי אומניות כשהם עוסקים במלאכת אחרים, רשאיין לעמוד מפני תלמידי חכמים, בשעה שעוסקין במלאכתם.

ותמהה הגמרא: ולא רשאיין! ? והתנן במסכת ביכורים [ג ג]: כל בעלי אומניות עומדים מפניהם של מביאי ביכורים, ושואלין בשלומן, ואומרין להם: אחינו, אנשי מקום פלוני - בואכם בשלום!

ומשנינן: אמר רבי יוחנן: מפניהם עומדין, כדי לחבב את המצוה עליהם. מפני תלמידי חכמים אין עומדין.

אמר רבי יוסי בר אבין: בא וראה כמה חביבה מצוה בשעתה. שהרי מפניהם של מביאי ביכורים עומדין בעלי אומניות אפילו כשעוסקים במלאכתם, ואילו מפני תלמידי חכמים אין עומדין!

האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה, לנטולי, לטרפות מסוג "נטולה", שהרי נטולה היא ממקומה.

הילכך, תנא "אלו טרפות", כדי ללמדנו, כי רק הני הוא דטרפה. אבל הא דרב מתנא, כשרה.

ורבי שמעון בן לקיש אמר: "אלו כשרות" — דוקא.

כי תנא, שנה התנא בתחילה "אלו טרפות", ותנא נמי "זה הכלל", וחזייה, ראה התנא לדרב מתנא — דלא אתיא בזה הכלל. שלא היינו מכלילים אותו ב"זה הכלל".

מאי טעמא? כי האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה, לאו לנקובי דמיא, ולא לפסוקי דמיא, ולנטולי נמי לא דמיא. שהרי היא לא ניטלה לגמרי אלא שזוה ממקומה.

הילכך, תנא "אלו כשרות", לומר לנו, כי רק הני הוא דכשרות, אבל הא דרב מתנא — טרפה.

גופא! אמר רב מתנא: האי בוקא דאטמא דשף מדוכתיה — טרפה!

ורבא אמר: כשרה!

ואי איפסיק ניביה, שנפסק הגיד המחבר את ראש הקולית לעצם האליה - טרפה!

והלכתא —

איפסיק ניביה נמי כשרה, עד דמתעכלא אתעבולי, עד שהוא נרקב.

שנינו במשנה: עד כמה תחסר הגרגרת.

ועד בכלל!"!

ודחינן: לא! אם היה ארוך החבל חמשה טפחים, הרי דינו כלמעלה מחמשה טפחים, והוא טמא.

תא שמע ממה ששנינו שם: ואם היה ארוך החבל מחמשה ועד עשרה טפחים — טמא. ואילו אם היה ארוך יותר מעשרה ואילך, הוא טהור, כיון שבשיעור כזה ארוך הוא עומד להקצץ מהמיטה.

ומדייק רבא: מאי לאו, עשרה — כלמטה?!

ודחינן: לא! עשרה כלמעלה!

תא שמע ממה ששנינו במסכת כלים [ב ב]: הדקין שבכלי חרם, והיינו כלי חרס שהם דקים, הן, בין שהם עצמם מחזיקים מעט שמן כדי סיכת קטן, ובין שנשברו, וקרירותיהן, תחתיות הכלים שנשאר לאחור השבירה, ודופנותיהם שנשאר, ויכולין השברים להיות יושבין שלא מסומכין, בלי סמיכה,

שיעורן לגבי טומאת כלים הוא, שיחזיקו נה-א בתוכם שמן בכדי סיכת קטן.

ושיעור זה של שמן לסיכת קטן, ניתן לשברי כלים שהם קטנים, ועד לכלים שהם במידת לוג.

ומדייק רבא: מאי לאו, כלים שהם כמידת לוג, דינם הוא ככלים שהם כלמטה ממידת לוג. ומשמע ש"עד ועד בכלל"!

ודחינן: מומאי דהוא משום חביבה מצותה בשעתה? דילמא עמדו בפניהם כדי שלא תהא נמצא מבשילין לעתיד לבא? כי אם לא יקבלו את מביאי הביכורים בכבוד, הם יימנעו בעתיד מלהביאם, מפני טורח הדרך.

אמר רב נחמן: במקום שאמרו חכמים שיעור כסלע, בסלע מצומצם בדיוק אמרו, שאם הוי כסלע, דינו הוא כיתר מכסלע. (68)

וכן במקום שאמרו שיעור כאיסר, וכגון במשנתנו, שאמרו עד כמה תחסר [הגגרת]. רשב"ג אומר עד כאיסר, הרי אם חסרה הגגרת כאיסר מצומצם, דינה הוא כאילו חסרה כיתר מכאיסר, והרי היא טריפה!

אלמא, קסבר רב נחמן דהא דקתני במתניתין עד כמה תחסר ותהיה כשרה עד כאיסר האיטלקי, כוונת התנא לומר: עד כשיעור האיסר, ולא עד בכלל. כי בשיעור של איסר בדיוק הרי היא טריפה.

איתיביה רבא לרב נחמן ממה ששנינו במסכת כלים [יט ב]: מיטה שנותרה בחבל, ולאחר שהושלמה סריגת המיטה נשאר מעט מהחבל, כשהוא תלוי כלפי מטה, הרי אותו חבל היוצא מן המטה, אם היה ארוך החבל קטן עד חמשה טפחים, אין הוא ראוי לכלום, ואין הוא נחשב כחלק מן המטה. הילכך, אם נטמאת המיטה הרי הוא טהור.

ומדייק רבא: מאי לאו, אם היה באורך החבל חמשה טפחים, הרי הוא כלמטה מחמשה, והוא טהור. ומוכח שאמרינן "עד

68. המח. ועיין בהערה בעמוד הקודם על המשנה.

68. רש"י כאן מבאר שהכוונה היא גם לחסרון סלע בגולגלת, שגם היא טריפה, אפילו לא ניקב